

Салій Андрій Валерійович*аспірант кафедри регіонального та місцевого розвитку
Національного університету «Львівська політехніка»***Salii Andrii***Postgraduate Student of the**Department of Regional and Local Development**Lviv Polytechnic National University*

ORCID: 0009-0004-9952-9007

DOI: 10.25313/2617-572X-2026-3-68-25

БЮДЖЕТНА АСИМЕТРІЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

BUDGET ASYMMETRY OF COMMUNITY DEVELOPMENT IN UKRAINE UNDER WAR CONDITIONS

Анотація. Вступ. Бюджетна асиметрія розвитку територіальних громад України посилилася в умовах воєнного стану, коли різні території опинилися в неоднакових безпекових, демографічних та економічних умовах. Воєнні дії змінили динаміку доходів місцевих бюджетів, структуру їх формування та можливості громад щодо підтримання базових послуг.

Мета. Метою статті є дослідження бюджетної асиметрії розвитку територіальних громад України в умовах війни та визначення чинників, які впливають на фінансову спроможність громад.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження стали статистичні дані Міністерства фінансів України щодо виконання доходів місцевих бюджетів, наукові праці українських і зарубіжних авторів, а також аналітичні матеріали з питань децентралізації, місцевих фінансів і повоєнного відновлення. У процесі дослідження використано методи аналізу, порівняння, узагальнення та структурно-функціонального підходу.

Результати. Досліджено динаміку доходів місцевих бюджетів України та встановлено, що позитивне зростання надходжень у загальнонаціональному вимірі не усуває міжрегіональних фінансових диспропорцій. Проаналізовано структуру доходів місцевих бюджетів і показано, що основним джерелом їх наповнення залишається податок на доходи фізичних осіб, домінування якого посилює залежність громад від демографічних змін, міграції населення та переміщення платників податків. Встановлено, що тиллові регіони демонструють вищі темпи приросту доходів, тоді як прифронтові та постраждалі території зазнають звуження бюджетної бази. Обґрунтовано, що міжбюджетні трансферти частково згладжують фінансові диспропорції, однак не компенсують структурних втрат місцевої економіки.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно спрямувати на пошук механізмів зменшення бюджетних розривів між громадами, удосконалення інструментів фінансового вирівнювання, розширення власної доходної бази місцевих бюджетів та зміцнення інституційної спроможності громад у процесі відновлення.

Ключові слова: бюджетна асиметрія, територіальні громади, місцеві бюджети, війна, фінансова стійкість.

Summary. Introduction. Budget asymmetry in the development of territorial communities in Ukraine has intensified under martial law, as different territories operate under unequal security, demographic, and economic conditions. Military actions have altered the dynamics of local budget revenues, their structure, and the capacity of communities to maintain basic services.

Purpose. The purpose of the study is to analyze the budget asymmetry of territorial community development in Ukraine under wartime conditions and to identify the key factors influencing the financial capacity of communities.

Materials and methods. The study is based on statistical data from the Ministry of Finance of Ukraine on local budget revenues, as well as scientific works of domestic and foreign scholars and analytical materials on decentralization, local finance, and post-war recovery. The research employs methods of analysis, comparison, generalization, and a structural-functional approach.

Results. The dynamics of local budget revenues in Ukraine were examined, showing that overall revenue growth at the national level does not eliminate interregional financial disparities. The structure of local budget revenues was analyzed, demonstrating

that personal income tax remains the main source, and its dominance increases the dependence of communities on demographic changes, population migration, and the relocation of taxpayers. It was established that rear regions demonstrate higher revenue growth rates, while frontline and affected territories experience a narrowing of their budget base. It is substantiated that inter-governmental transfers partially mitigate financial disparities but do not compensate for structural losses of local economies.

Prospects. Further research should focus on identifying mechanisms to reduce budget gaps between communities, improving financial equalization instruments, expanding local revenue bases, and strengthening the institutional capacity of communities in the recovery process.

Key words: budget asymmetry, territorial communities, local budgets, war, financial resilience.

Постановка проблеми. Розвиток територіальних громад України нині відбувається, слід визнати, в якісно нових і значно складніших умовах, ніж у довоєнний період. Повномасштабна війна істотно змінила соціально-економічне середовище їх функціонування і безпосередньо вплинула не лише на безпекову ситуацію, а й на самі механізми формування та використання фінансових ресурсів. У таких умовах громади вже не можуть спиратися на відносну стабільність, а змушені діяти в режимі постійного реагування на втрати, ризики та обмеження власної ресурсної бази.

У фінансовій площині це, зокрема, виявилось у посиленні бюджетної асиметрії між громадами. Ідеться про нерівномірність доходів, відмінності у структурі місцевих бюджетів, а також про різну спроможність громад підтримувати належне виконання своїх функцій. Саме тому одні громади, попри воєнні умови, зберігають відносну стійкість або навіть нарощують доходи, тоді як інші зазнають відчутного послаблення свого бюджетного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема бюджетної асиметрії розвитку територіальних громад України особливо загострилася після початку повномасштабної війни. Воєнні дії спричинили різноспрямовану динаміку доходів місцевих бюджетів, посилили відмінності у видатковому навантаженні та виразніше виявили нерівність у фінансових можливостях громад. За цих умов науковий інтерес закономірно змістився до питань бюджетної стійкості, ролі міжбюджетного перерозподілу, впливу децентралізації на адаптаційні можливості громад і здатності органів місцевого самоврядування діяти в кризовому середовищі.

С. Богуславська пов'язує сучасний стан місцевого самоврядування з трансформацією державної фінансової політики в умовах війни та показує, що місцевий рівень дедалі більше залежить від поєднання власної дохідної бази, державної підтримки й управлінської спроможності громад [1, с. 116–124]. І. Онищук, аналізуючи виконання місцевих бюджетів за 2022 рік, звертає увагу на те, що навіть у перший рік повномасштабної війни місцеві бюджети зберегли здатність до балансування, хоча така стійкість мала нерівномірний характер і значною мірою залежала від територіального положення громади, структури її економіки та безпекових ризиків [5]. Дані Міністерства фінансів України за 10 місяців

2025 року додатково підтверджують, що доходи місцевих бюджетів розподіляються нерівномірно, а отже фінансова база громад залишається залежною від регіональної економічної активності, податкових надходжень і воєнних обмежень [2].

У працях Л. Рябушки, О. Журавки та Д. Салова місцеві бюджети розглядаються як ресурсна основа відновлення регіонального розвитку, оскільки саме через них громади підтримують базові послуги, інфраструктурні потреби та першочергові заходи відновлення [9, с. 214–221]. Л. Пронько, К. Затайдух і Я. Чорний розкривають економічний розвиток територіальних громад через їхню здатність мобілізувати внутрішні ресурси, планувати стратегічні пріоритети й адаптуватися до зовнішніх обмежень [7]. О. Рубай, Л. Синявська та А. Колодій пов'язують функціонування місцевих бюджетів із наслідками фінансової децентралізації, що дає змогу простежити, як розширення бюджетних повноважень громад поєднується з новими ризиками нерівності між ними [8].

Окремий напрям становлять дослідження, у яких бюджетна спроможність громад аналізується через реформу децентралізації та воєнну стійкість місцевого самоврядування. Т. Кравченко показує, що децентралізація створила інституційні передумови для участі громад у відновленні, європейській інтеграції та післявоєнній реконструкції [11]. М. Рабінович, Т. Брік, І. Піддубний та співавтори доводять, що бюджетна стійкість громад під час війни залежить не лише від обсягу ресурсів, а й від попередньо сформованої управлінської спроможності, структури доходів і здатності місцевої влади швидко переорієнтовувати видатки [13]. І. Піддубний, О. Нівеєвський і В. Зеленюк аналізують зусилля органів місцевого самоврядування у відповідь на воєнні виклики, що дозволяє оцінити різницю між формально однаковими громадами за фактичною ефективністю управління [12].

Питання міжбюджетного перерозподілу та державної фінансової підтримки також посідає помітне місце в сучасній літературі. І. Чугунов, І. Любчак, А. Ватулов та співавтори наголошують на ролі бюджетних видатків і трансфертів у системі публічних фінансів воєнного часу, що безпосередньо стосується громад із ослабленою дохідною базою [14, с. 52–63]. Матеріали U-LEAD окреслюють особливості місцевих бюджетів 2025 року через пріоритети безпеки, відновлення, соціальної підтримки та обмеженого ресурсного маневру [4]. На рівні європейського

підходу документи Ради Європи щодо відновлення України на місцевому й регіональному рівнях підкреслюють потребу в узгодженні реконструкції з фінансовою спроможністю громад, прозорістю управління та посиленням місцевої участі [10].

Метою статті є дослідження бюджетної асиметрії розвитку територіальних громад України в умовах війни та визначення ключових факторів її формування.

Виклад основного матеріалу. Війна змінює функціонування територіальних громад, оскільки зміщує акцент із економічного зростання на забезпечення безперервності базових функцій. За таких умов визначальною є фінансова стійкість громади як здатність акумулювати, розподіляти та використовувати бюджетні ресурси для підтримання життєдіяльності території.

Зміщення повноважень на рівень громад, реорганізація адміністративної вертикалі та закріплення частки податкових надходжень за місцевими бюджетами утворили операційну модель для формування нової суб'єктності [3]. За визначенням Т. Кравченко, основною метою виступає підвищення якості послуг і залучення громадян до управління [11]. У звітах Ради Європи за 2024–2025 роки фіксується потреба в оновленні параметрів Концепції з урахуванням викликів воєнного часу й відбудовчих процесів [10]. Відтак окреслюється траєкторія, у межах якої громада не лише виконує делеговані функції, а й самостійно стратегує розвиток. Просторове планування, бюджетна політика, інструменти участі поєднуються в інтегрованій моделі, що дозволяє реалізовувати комплексні стратегії на базовому рівні.

Переформатування адміністративно-територіального устрою у 2020 році, насамперед Постанова № 807-ІХ, завершило розширення громад і надало їм повноваження у цілісних просторових межах [6]. Л. Пронько, К. Затайдух і Я. Чорний вказують, що новоутворені громади функціонують у логіці оновлених інституційних конфігурацій та місцевого розвитку, який спирається на планування, інвестиції та використання внутрішнього потенціалу територій [7].

Розглядаючи зміст бюджету територіальної громади, слід відзначити, що О. Рубай та ін. пов'язують його насамперед із потенціалом реалізації програм розвитку та інвестиційного фінансування [8]. У такому розумінні бюджет постає як ресурсна база розвитку, через яку громада не лише забезпечує поточні видатки, а й формує передумови для економічного зростання, модернізації інфраструктури та реалізації стратегічних програм. С. Богуславська, у свою чергу, розглядає бюджетну спроможність громади ширше і наголошує, що її зміст визначається не лише обсягом доходів, а й наявністю компенсаційних механізмів, здатністю підтримувати критичні сервіси та забезпечувати безперервність управлінських процесів у кризових умовах [1, с. 120]. Отже, в одному випадку бюджет трактується передусім

як інструмент розвитку, а в іншому — як механізм стабілізації та підтримання життєздатності громади.

У дослідженнях І. Чугунова та ін. акцент перенесено на місце місцевого бюджету в системі публічних фінансів. Автори підкреслюють вагомий вплив дотацій і міжбюджетних трансфертів на формування місцевих фінансів [14, с. 55]. Такий підхід дозволяє розглядати бюджет громади як частину багаторівневої фінансової системи, у межах якої власні доходи поєднуються з державним перерозподілом ресурсів. Відповідно, бюджетна спроможність громади визначається не лише її внутрішньою податковою базою, а й місцем у системі міжбюджетних відносин. А отже, бюджет громади не можна тлумачити ізольовано, поза зв'язком із державною бюджетною політикою та механізмами фінансового вирівнювання.

І. Онищук зазначає високий рівень фінансової стійкості територіальних громад, які навіть у шоковому 2022 році змогли збалансувати власні бюджети [5]. Подібний висновок міститься і в оперативних даних Міністерства фінансів України, де наголошується на позитивній динаміці доходів загального фонду місцевих бюджетів у загальнонаціональному вимірі [2]. Разом з тим ці підходи не заперечують того, що стійкість бюджетів є нерівномірною. Саме тому бюджет доцільно розглядати не тільки як механізм фінансового забезпечення, а й як індикатор адаптивності громади до зовнішніх шоків. Чим вищою є здатність бюджету зберігати функціональність в умовах кризи, тим вищою є і загальна спроможність громади.

Причинами бюджетної асиметрії є невідповідність між повноваженнями і доходами, територіальні диспропорції економічного розвитку, концентрація платників податків, а також вплив воєнних дій, що проявляється через руйнування інфраструктури, міграцію населення і зміну економічної активності. Як засвідчує С. Богуславська, саме фінансова основа дозволяє громаді не лише реагувати на зовнішні виклики, а й формувати довгострокові орієнтири планування, що узгоджуються з індикаторами сталості та ризикостійкості [1, с. 121]. Наслідками бюджетної асиметрії є нерівний доступ до публічних послуг, зростання залежності від міжбюджетних трансфертів та різні можливості громад щодо відновлення і розвитку.

Бюджетна асиметрія розвитку територіальних громад України в умовах війни проявляється в кількох площинах.

1. Просторово-регіональну, яка виникає через нерівномірний вплив війни на окремі території, наприклад, у тилкових громадах бюджетна динаміка виявилася стійкішою, тоді як у прифронтових і постраждалих громадах вона погіршувалася під впливом руйнувань, міграції населення, втрати робочих місць і згорання економічної активності.

2. Податкову, що пов'язана з відмінностями у структурі доходів місцевих бюджетів. В одних громадах дохідна база збереглася краще, в інших — іс-

Таблиця 1

Динаміка надходжень до місцевих бюджетів України (2025 р.)

Region	Надійшло за 10 місяців 2025 року, млн. грн	Темп росту до 10 місяців 2024 року, %
Вінницька	16 327,1	117,2
Волинська	9 830,0	122,0
Дніпропетровська	47 199,9	112,6
Донецька	3 873,1	75,7
Житомирська	11 393,7	120,7
Закарпатська	9 951,9	121,0
Запорізька	10 729,1	113,2
Івано-Франківська	11 387,6	122,0
Київська	30 037,6	123,0
Кіровоградська	9 688,3	112,9
Луганська	367,8	90,8
Львівська	33 028,9	121,0
Миколаївська	10 111,5	118,1
Одеська	25 496,2	114,1
Полтавська	18 336,4	112,9
Рівненська	10 017,4	120,2
Сумська	9 341,1	113,0
Тернопільська	8 841,9	118,7
Харківська	23 715,6	113,7
Херсонська	1 894,7	106,2
Хмельницька	12 654,9	119,9
Черкаська	12 855,7	116,3
Чернівецька	6 555,5	120,3
Чернігівська	9 456,9	118,4
м. Київ	78 347,1	109,2
Україна	421 439,8	114,9

Джерело: систематизовано автором на основі за даними Міністерства фінансів України [2]

тотно звузилася. Найбільш помітно це простежується через податок на доходи фізичних осіб, від якого в умовах війни дедалі більше залежить наповнення місцевих бюджетів.

3. Інституційну, яка виявляється у різній здатності органів місцевого самоврядування діяти в умовах

воєнного тиску, утримувати бюджетну збалансованість, визначати пріоритети у видатках і забезпечувати безперервність фінансового управління.

Бюджетна асиметрія призводить до того, що громади істотно різняться за рівнем фінансової спроможності, обсягом власного ресурсу та можливістю

Таблиця 2

Структура доходів місцевих бюджетів України

Вид надходжень	Сума, млн. грн	Частка, %	Зміна до 10 місяців 2024 року, млн. грн	Темп приросту, %
Податок на доходи фізичних осіб	240 796,2	57	+34 263,7	+16,6
Єдиний податок	65 491,8	16	+6 603,9	+11,2
Плата за землю	37 507,7	9	+4 801,3	+14,7
Акцизний податок	30 194,9	7	+7 710,4	+34,3
Податок на прибуток підприємств приватного сектору економіки	18 290,7	4	-2 506,4	-12,1
Податок на нерухоме майно	11 441,3	3	+1 959,0	+20,7
Інші надходження	17 717,2	4	-	-
Усього	421 439,8	100	+54 632,3	+14,9

Джерело: систематизовано автором за даними Міністерства фінансів України [2]

утримувати бюджетну стабільність. Для частини територій це означає посилення залежності від державної підтримки і зменшення можливостей для самостійного розвитку. Тому в цьому випадку доцільніше говорити про нерівність фінансових можливостей громад, а не прямо про нерівність у доступі до послуг, оскільки такий висновок потребує окремої доказової бази.

За 10 місяців 2025 року до загального фонду місцевих бюджетів України без урахування міжбюджетних трансфертів надійшло 421 439,8 млн. грн, що на 54 632,3 млн. грн, або на 14,9%, більше порівняно з аналогічним періодом 2024 року. Наведені дані дають підстави говорити про наявність позитивної динаміки, проте сам факт приросту не свідчить про рівномірну стійкість усієї системи. Порівняння з попередніми роками показує поступове уповільнення темпів зростання, а це дає змогу інтерпретувати поточний етап як перехід від фази первинної компенсаційної адаптації до фази стриманішого утримання бюджетної бази.

Регіональна структура надходжень показує, що війна формує нову бюджетну географію країни. Відсутність приросту доходів у Донецькій області, де спад становив 24,3%, а також у Луганській області, де скорочення сягнуло 9,2%, поєднується з найвищими темпами приросту у Волинській, Київській, Львівській, Івано-Франківській, Житомирській, Хмельницькій та Закарпатській областях. Такі відмінності мають структурний характер, оскільки відображають залежність бюджетної динаміки від просторового положення громади в умовах війни. Прифронтові та безпосередньо постраждалі території втрачають податкову базу, населення, виробничі потужності та частину економічної активності. Натомість відносно тиллові регіони частково акумулюють додатковий ресурс через внутрішню міграцію, релокацію бізнесу, зростання споживчого попиту та концентрацію сервісних функцій.

Структурний аналіз надходжень засвідчує, що у 2025 році основним джерелом наповнення загального фонду місцевих бюджетів залишався податок на доходи фізичних осіб. Його надходження становили 240 796,2 млн. грн, що на 34 263,7 млн. грн, або на 16,6%, більше, ніж за 10 місяців 2024 року. Надходження єдиного податку сягнули 65 491,8 млн. грн і зросли на 11,2%, плата за землю — 37 507,7 млн. грн із приростом 14,7%, податок на нерухоме майно — 11 441,3 млн. грн із приростом 20,7%, акцизний податок — 30 194,9 млн. грн із приростом 34,3%. Водночас податок на прибуток підприємств приватного сектору економіки продемонстрував спад до 18 290,7 млн. грн, що на 12,1% менше, ніж роком раніше.

Податок на доходи фізичних осіб у воєнний період став головним джерелом, через яке проявляється бюджетна асиметрія між громадами. Адже саме він найшвидше реагує на переміщення населення, зміни на ринку праці, втрату робочих місць і загаль-

не послаблення локальної економіки. Там, де збереглися зайнятість, бюджетна сфера і поточна ділова активність, місцеві бюджети мають стійкіше наповнення. Натомість у прифронтових і постраждалих громадах звуження податкової бази безпосередньо пов'язане зі скороченням чисельності населення, відтоком платників податків і руйнуванням економічного середовища. Через це ПДФО фактично став одним із головних чинників поглиблення міжтериторіальних фінансових розривів.

У структурі доходів частка ПДФО становила 57%, єдиного податку — 16%, плати за землю — 9%, акцизного податку — 7%, податку на прибуток підприємств приватного сектору — 4%, податку на нерухоме майно — 3%, інших надходжень — 4%. Така конфігурація підтверджує збереження домінування ПДФО у формуванні доходної бази місцевого самоврядування. Для воєнного періоду це має подвійний зміст. З одного боку, ПДФО забезпечує відносну стабільність бюджету там, де зберігається зайнятість у державному секторі, соціальній сфері, комунальних службах або де зросло навантаження на локальні ринки праці внаслідок переміщення населення. З іншого боку, концентрація доходів навколо одного джерела підвищує чутливість громад до міграції, скорочення зайнятості, мобілізації населення, втрати виробничих потужностей і змін загальнодержавної податкової політики. На цьому тлі спад податку на прибуток підприємств приватного сектору вказує, що відновлення бізнесової активності відстає від адаптації доходів домогосподарств і споживчого сектору.

Фінансовий вимір розвитку громад у воєнний період засвідчив поєднання відносної загальнонаціональної стабілізації з виразною міжрегіональною асиметрією. Позитивна динаміка надходжень до загального фонду місцевих бюджетів у 2025 році не скасувала того факту, що війна сформувала нову бюджетну географію країни, в якій прифронтові, частково окуповані й безпосередньо постраждалі території втрачають податкову базу, людський ресурс і підприємницьку активність, тоді як відносно тиллові регіони акумулюють частину додаткових фінансових потоків через внутрішню міграцію, релокацію бізнесу та концентрацію послуг. Структура доходів місцевих бюджетів, у якій домінує податок на доходи фізичних осіб, показала, що бюджетна стійкість громад у 2025 році спиралася передусім на доходи домогосподарств, зайнятість у державному та комунальному секторах і споживання, тоді як податок на прибуток підприємств приватного сектору демонстрував слабшу динаміку. Така конфігурація означає, що фінансова стабілізація місцевих бюджетів ще не тотожна повноцінному відновленню локальної економіки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що бюджетна асиметрія розвитку територіаль-

них громад України в умовах війни має системний характер і формується під впливом поєднання воєнних, економічних та демографічних чинників. Війна змінила логіку функціонування місцевих фінансів, унаслідок чого бюджет територіальної громади виконує передусім стабілізаційну функцію, забезпечуючи безперервність базових процесів і підтримання життєдіяльності територій. Водночас позитивна динаміка доходів місцевих бюджетів у загальнонаціональному вимірі поєднується з поглибленням міжрегіональних відмінностей, що підтверджує формування нової бюджетної географії країни.

Встановлено, що ключову роль у формуванні доходної бази місцевих бюджетів відіграє податок на доходи фізичних осіб, що посилює залежність фінансової спроможності громад від міграційних процесів, стану ринку праці та просторового перерозподілу економічної активності. Виявлено, що тилові громади демонструють відносно вищу бюджетну стійкість, тоді як прифронтові та постраждалі території зазнають звуження ресурсної бази, що обмежує їхні можливості щодо відновлення та розвитку. З'ясовано, що міжбюджетні трансферти відіграють

компенсаторну роль, однак не забезпечують повного вирівнювання фінансових можливостей громад.

Подальші дослідження варто спрямувати на розроблення механізмів, які точніше враховуватимуть воєнні втрати громад. Доцільним є оновлення критеріїв міжбюджетного вирівнювання з урахуванням безпекового становища, масштабу руйнувань, втрати платників податків і навантаження на місцеву інфраструктуру. Окремої уваги потребує розширення власної дохідної бази громад через підтримку малого бізнесу, відновлення зайнятості, залучення релокованих підприємств і розвиток місцевих податкових джерел.

Вважаємо за перспективне запровадження постійного моніторингу бюджетної асиметрії громад за групами показників: доходи на одного жителя, частка ПДФО у структурі бюджету, залежність від трансфертів, зміна кількості платників податків, рівень воєнних втрат і обсяг видатків на базові послуги. Такий підхід дозволить не лише фіксувати розриви між громадами, а й швидше коригувати фінансову політику держави щодо територій, які втратили власну ресурсну основу.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Богуславська С. І. Місцеве самоврядування: стан та тенденції державної фінансової політики в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. Том 35 (74), № 1. С. 116–124. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.2/20>
2. Довідка щодо виконання доходів загального фонду місцевих бюджетів за 10 місяців 2025 року без урахування непідконтрольних Україні територій до 24.02.2022 (оперативні дані). *Міністерство фінансів України*. 2025. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Dovidka_na_sait_2025.pdf (дата звернення: 13.03.2026).
3. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади (2014) і супровідні аналітики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/695-2020-%D0%BF> (дата звернення: 13.03.2026).
4. Місцеві бюджети 2025: особливості, пріоритети, перспективи. U-LEAD з Європою. URL: <https://u-lead.org.ua/news/582> (дата звернення: 13.03.2026).
5. Онищук І. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.ua/news/16105> (дата звернення: 10.03.2026).
6. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/807-20> (дата звернення: 13.03.2026).
7. Пронько Л.; Затайдух К.; Чорний Я. Економічний розвиток територіальних громад: сутність, особливості та стратегічні перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3428> (дата звернення: 10.03.2026).
8. Рубай О., Синявська Л., Колодій А. Місцеві бюджети в умовах фінансової децентралізації. *Вісник Львівського національного університету природокористування. Серія Економіка АПК*. 2024. (31). С. 99–104. URL: <https://www.researchgate.net/publication/384273570> DOI: <https://doi.org/10.31734/economics2024.31.014>
9. Рябушка Л. Б., Журавка О. С., Салов Д. О. Роль місцевих бюджетів у відновленні регіонального розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. № 4. С. 214–221. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2024_4_27 (дата звернення: 12.03.2026).
10. Governance Committee approves a strategy for Ukraine's reconstruction at local and regional levels Council of Europe. 28.10.2025. URL: <https://www.coe.int/en/web/congress/-/governance-committee-approves-a-strategy-for-ukraine-s-reconstruction-at-local-and-regional-levels> (дата звернення: 10.03.2026).

11. Krawchenko T. Ukraine's Decentralisation Reforms and the Path to Reconstruction, Recovery and European Integration. *LSE Public Policy Review*. 2023. Vol. 3, No. 1, Article 8. DOI: 10.31389/lseppr.87. URL: <https://ppr.lse.ac.uk/articles/10.31389/lseppr.87> (дата звернення: 12.03.2026).
12. Piddubnyi I., Nivievskiy O., Zelenyuk V. Benchmarking The Efforts of Local Governments in Ukraine to Respond to the Wartime Challenges. *SSRN*. 2025. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5362401 (дата звернення: 10.03.2026).
13. Predicting budget robustness of Ukrainian local self-government during Russia's war against Ukraine / M. Rabinovych, T. Brik, I. Piddubnyi et al. *East European Politics*. 2024. P. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.1080/21599165.2024.2435817>
14. State budget expenditures under martial law: Case of Ukraine / I. Chugunov, I. Liubchak, A. Vatulov et al. *Public and Municipal Finance*. 2025. Vol. 14. Iss. 2. P. 52–63. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/pmf.14\(2\).2025.06](http://dx.doi.org/10.21511/pmf.14(2).2025.06)

References

1. Bohuslavskaya, S. I. (2024). Mistseve samovriadiuvannya: stan ta tendentsii derzhavnoi finansovoi polityky v umovakh viiny [Local self-government: The state and trends of public financial policy under wartime conditions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannya*, 35(74), 1, 116–124. Retrieved from pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/22.pdf [in Ukrainian].
2. Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2025). Dovidka shchodo vykonannya dokhodiv zahalnoho fondu mistsevykh biudzhety za 10 misiatsiv 2025 roku bez urakhuvannya nepidkontrolnykh Ukraini terytorii do 24.02.2022 (operatyvni dani) [Information on the execution of general fund revenues of local budgets for 10 months of 2025 excluding territories not controlled by Ukraine as of 24 February 2022 (operational data)]. Retrieved from https://mof.gov.ua/storage/files/Dovidka_na_sait_2025.pdf [in Ukrainian].
3. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2014). Kontseptsiiia reformuvannya mistsevoho samovriadiuvannya ta terytorialnoi orhanizatsii vlady [Concept of reforming local self-government and territorial organization of power]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/695-2020-%D0%BF> [in Ukrainian].
4. U-LEAD with Europe. (2025). Mistsevi biudzhety 2025: osoblyvosti, priorytety, perspektyvy [Local budgets 2025: Features, priorities, prospects]. Retrieved from <https://u-lead.org.ua/news/582> [in Ukrainian].
5. Onyshchuk, I. (2025). Analiz vykonannya mistsevykh biudzhety za 2022 rik [Analysis of local budget execution in 2022]. *Detsentralizatsiia*. Retrieved from <https://decentralization.ua/news/16105> [in Ukrainian].
6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2020). Pro utvorennia ta likvidatsiiu raioniv: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 17.07.2020 No. 807-IX [On the formation and liquidation of districts: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated 17 July 2020 No. 807-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/807-20> [in Ukrainian].
7. Pronko, L., Zataidukh, K., & Chornyi, Ya. (2024). Ekonomichnyi rozvytok terytorialnykh hromad: sutnist, osoblyvosti ta stratehichni perspektyvy [Economic development of territorial communities: Essence, features and strategic prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-65> Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3428> [in Ukrainian].
8. Rubai, O., Syniavska, L., & Kolodii, A. (2024). Mistsevi biudzhety v umovakh finansovoi detsentralizatsii [Local budgets under financial decentralization]. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/384273570> [in Ukrainian].
9. Riabushka, L. B., Zhuravka, O. S., & Salov, D. O. (2024). Rol mistsevykh biudzhety u vidnovlenni rehionalnoho rozvytku [The role of local budgets in restoring regional development]. *Biznes Inform*, (4), 214–221. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2024_4_27 [in Ukrainian].
10. Council of Europe. (2025, October 28). Governance committee approves a strategy for Ukraine's reconstruction at local and regional levels. Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/congress/-/governance-committee-approves-a-strategy-for-ukraine-s-reconstruction-at-local-and-regional-levels>
11. Krawchenko, T. (2023). Ukraine's decentralisation reforms and the path to reconstruction, recovery and European integration. *LSE Public Policy Review*, 3(1), Article 8. <https://doi.org/10.31389/lseppr.87> Retrieved from <https://ppr.lse.ac.uk/articles/10.31389/lseppr.87>
12. Piddubnyi, I., Nivievskiy, O., & Zelenyuk, V. (2025). Benchmarking the efforts of local governments in Ukraine to respond to the wartime challenges. *SSRN*. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5362401
13. Rabinovych, M., Brik, T., Piddubnyi, I., et al. (2024). Predicting budget robustness of Ukrainian local self-government during Russia's war against Ukraine. *East European Politics*, 1–24. <https://doi.org/10.1080/21599165.2024.2435817>
14. Chugunov, I., Liubchak, I., Vatulov, A., et al. (2025). State budget expenditures under martial law: Case of Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 14(2), 52–63. [https://doi.org/10.21511/pmf.14\(2\).2025.06](https://doi.org/10.21511/pmf.14(2).2025.06)

Дата першого надходження статті до видання: 18.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.04.2026

Дата публікації: 30.04.2026